WHITE PAPER ON THE SHARAVATHI VALLEY PROJECT

Motion to Consider

Sri S. NIJALINGAPPA.—Sir, I beg to move :

" That the White Paper on the Sharavathi Valley Project be taken into consideration. "

Mr. SPEAKER.—Motion moved:

" That the White Paper on the Sharavathi Valley Project be taken into consideration. "

Before I call upon anybody to participate in the debate. I would very much like to know whether the Whips have co-ordinated the work; and prepared a list? Otherwise, there is going to be confusion. I will invite them to my chambers. If no body gives the list, I will take up the matter myself.

† ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಆ ಶರಾವತೀ ವ್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದು ಇಲ್ಲ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಂದು ಶ್ವೇತಪತ್ರವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶರಾವತಿ ವ್ಯಾಲಿ ಕಾಂಗಾರಿಯ ವಿಷಯ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಈ ಒಂದು ವಿದ್ಯುತ್‌ಕೇಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ದೇಶ ಒಂದರಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲೇ ಇಂಥ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸತಕ್ಕ ವಿದ್ಯುತ್‌ಕೇಂದ್ರ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 10 ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ವ್ಯಾಟ್ಸ್ ಪವರನ್ನು ತಯಾರಿಸತಕ್ಕಂಥ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ 110—120 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಇದೊಂದು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥಾ ಒಂದು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರ ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಯಾವ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಂಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಈ ಶ್ವೇತಪತ್ರ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಶರಾವತಿ ವ್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಭಾಗಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. (1) ಶರಾವತೀ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಟೋರೇಜ್ ರಿಜರ್ವಾಯರ್, ಅನಂತರ (2) ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸಿಂಗ್ ಡ್ಯಾಂ ಆದ ತಳಗಳಲೇ ಡ್ಯಾಂ, ಅನಂತರ (3) ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸತಕ್ಕ ಪವರ್ ಹೌಸ್. ಈ ಇಡೀ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಂನಲ್ಲಿ 156 ಟಿ. ಎಂ. ಸಿ. ಎಫ್ ಟಿ. ನೀರನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ನೀರಿನ ಸರಬರಾಯಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಒಂದೂವರೆಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ಅಥವಾ ಭದ್ರಾ ರಿಜರ್ವಾಯರಿನ ಎರಡರಷ್ಟು ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಸಾಗರದ ಮೂರೂವರೆಯಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥಾ ಒಂದು ವಿದ್ಯುತ್‌ಕೇಂದ್ರ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಒಂದು ವರಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ, ರಮ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥಾ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿರತಕ್ಕ ಈ ಶರಾವತಿ ವ್ಯಾಲಿಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು ಹೇಗೆ ಜರುಗುತ್ತಿವೆ; ಅವು ಎಷ್ಟು ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಇಂದಿನ ಚರ್ಚೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೊರಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ಶ್ವೇತಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಾಯಿತು, ಅದು ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಯಾವರೀತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ 1959ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಕಾಂಗಾರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಗಿನ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಶಾಖೆಯ ಮಾಜೀ ಸಚಿವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆದಷ್ಟೂ ಸುಲಭ ದರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂದೂ. 1959ನೇ ಡಿಶಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದೊಳಗಾಗಿ ಪವರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೂ ಒದಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಲು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಆಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಂಗಾರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಗೂ, ಇದನ್ನು ಅವರು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ,

ಸರ್ಕಾರ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿದರೆ ಇದು ನಿಧಾನವಾಗಬಹುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಒಂದು ರೇಟನ್ನು ನಿಗದಿಮಾಡಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಂದು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ತಿಳಿದಿರತಕ್ಕದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೆ ಪವರನ್ನೊದಗಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ ಅಂದರೆ 1962ನೇ ಡಿಶೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ ಅವರಿಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಕಾರ್ಯ ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆಯೇ ಆಗಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆಯೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾಳಿದ ಒಂದು ನೀತಿಯಫಲವಾಗಿ, ಅಂದರೆ, ಇವರ ನೀತಿಯು ಅದಲುಬದಲಾದ್ದರಿಂದ ಅದೆಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಫಲಕಾರಿಯಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಆ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಂನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರೇನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪ್ಲಾನನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅದನ್ನು ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಆತುರಾತುರವಾಗೇ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಶ್ವೇತಪತ್ರದ ಪುಟ 32—33ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ಲಾನ್ ಮಾಡಬೇಕೋ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಬೇಕೋ ಅಂಥಾದ್ದನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಲ್ಲ. 1959ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಅಂದು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಮ್ ನೋಡಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಪ್ರವೀಣರು ಹೇಳಿದರು. ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಮ್ ಈ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಮ್ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ದಡ ಮತ್ತು ಏರಿ ಕಟ್ಟೆ ಎರಡನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ಕಟ್ಟಡವಾಗಬೇಕು ; ಈ ಮಧ್ಯೆ ಈ ಒಂದು ಕಾರಣ ಬಂದು ಮೇಸನರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತಾರಾಪೂರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಆಗಲೇ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೆ ಪ್ಲಾನ್ ಬದಲಾಯಿತು. ಆಗ ಗಾರೆ ಕಟ್ಟಡ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಟ್ಟಡ ಅಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಗಾರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತು ಇದರ ಏರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರೊಡನೆ ನೆಗೋಷಿಯೇಟ್ ಮಾಡಿ, ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೆ ಆಗ ತಾರಾಪೂರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರನ್ನೇ ಕರೆದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇವರು ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಬ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟೆಡ್ ವರ್ಕ್ ಎಂದು ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಅಗ್ರೀಮೆಂಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಇವತ್ತು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಾರೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಇವರು ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ರೀ-ಟೆಂಡರನ್ನು ಕಾಲ್‌ಫಾರ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರೆ ಅಂದಿಗೆ ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂತು ಆ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಾರೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದಮೇಲೂ ಅದೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಒಂದು ನೀತಿಯಿಂದ ಪುನಃ ಕೊಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿತ್ತೆಂದು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವತ್ತು ಗಾರೆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದರೂ ಇವತ್ತು ಗಾರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ತಕರಾರು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅದೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೇಟಿಗೆ ಕೊಡೋಣವೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೂ ಇದು ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮಣ್ಣಿನ ದರ ಯಾವ ರೀತಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಅವರು ನನಗೆ 275 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ 175 ರೂಪಾಯಿಗಳ ದರ ಇದೆ. ಅವತ್ತು ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ರೀ-ಟೆಂಡರ್ ಕರೆಯದೆಯೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾರಾಪೂರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರನ್ನು ನೀವು ರೇಟ್ ಕೊಡಿ, ನಿಮ್ಮ ರೇಟ್ ಏನಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಇಂಟಿಮೇಟ್ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ)

ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಮೊದಲೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರು. ಸರ್ಕಾರದವರು ತುಂಬಾ ಅವಸರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಇವರಿಗೆ ಗತಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಪಟ್ಟು ಅವರು 275 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಕಮಿಟಿಯನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗಾರ್ಜುನಸಾಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆ ಕಡೆಯೂ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ಘೋರಣೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯವರೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಂದು ಅಂಕಿ ಅಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸಿ. ಎಫ್ಟಿಗೆ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳ ದರ ಸಾಕು, ಕೊಡಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿ 216 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು ಎಂದು ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ 216 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದೇವೆಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, ಈ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಆಖೈರು ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶ ಬರಬಹುದು. ಧಾರಣೆ ಮುಂದೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 1960ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿ 6ನೇ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ 216.62 ನಯಾ ಪೈಸೆ ದರವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಆಗಬಹುದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಕಂಪೆನಿಯವರು 20ನೇ ತಾರೀಖು ಮತ್ತೆ ಕ್ಲೇಮ್ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಇದೇನು ಆಖೈರು ಒಪ್ಪಂದವಲ್ಲವೆಂದು ಪುನಃ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯಾವ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ಬಾರದೆ ಹಣ ಪೋಲಾಗುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಲುಕ್ಸಾನಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಇದು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪದೇ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್ಲನ್ನು ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್ ಒಂದು ಅವಾರ್ಡ್ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರಿಗೆ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದು ರೇಟನ್ನು ನಿಗದಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ರೇಟ್ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ, ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ರೇಟ್ ಕಮ್ಮಿ, ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಇವರೇ ಅವನಿಗೆ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಜಾಸ್ತಿಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗೆ ಅವರು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದಾಗ 200 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ್ದು, ನಂತರ 216 ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದು ಮಧ್ಯಮ ತೀರ್ಪು—ಇವೆರಡೂ ಹೋಯಿತು. ಆಮೇಲೆ 245 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವೇ ಆಗಲೀ ತಾನೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಿಖರವಾದ ಧಾರಣೆ ಎಂದು 200 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದೂ ಕೂಡ ಜಾಸ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದಗಲ್ಲಿ ಒಂದು ನ್ಯಾಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನೂ ಮೀರಿ ನೂರು ಸಿ. ಎಫ್‌ಟಿ.ಗೆ 240 ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದು ನಿಗದಿಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ 50 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ನಾವು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಆ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಯಾವ ಒಂದು ನ್ಯಾಯವಾದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ರೀತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಮಗಾರಿ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಂನಲ್ಲಿ ಗಾರೆ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮೂದುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಇರ್ರಿಗೇಷನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಕಮಿಷನ್ನಿನವರು ಪರೀಕ್ಷಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಲೇ ಇಷ್ಟು ಸಾವಿರ ಚದರಡಿ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ರಾಕ್‌ಫಿಲ್ಲನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ತಜ್ಞರ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಯಾರು ಆರಂಭಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಮುಂದುಗಡೆ ರಾಕ್‌ಫಿಲ್ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸಹ ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಯಾವಾಗ ಅವರು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜೋಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನತಕ್ಕ ಒಂದು ನೆಪವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಾರ. ಈ ಮಧ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳೂ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಯಾವ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೋ ಅದೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬೇರೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಟೆಂಡರನ್ನು ಕರೆದು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಒಂದು ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಪ್ರಕಾರ, ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೇಟನ್ನು ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ನೀವು ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಏನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಿರೋ ಅದನ್ನು ನೀವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆರೀತಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರರೂ ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ಕುಂಟು ನೆಪವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿ ನನಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ರೇಟನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದು 100 ಘನ ಅಡಿ ಕಲ್ಲಿಗೆ 60 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದು 100 ಘನ ಅಡಿಗೆ 150 ರೂಪಾಯಿಗಳು. 60 ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ, ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರೇಟನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ 150 ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ, ಎಂದರೆ 250 ಪರ್ಸೆಂಟ್, ಜಾಸ್ತಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರು. ಆಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನುಮಾಡಿದರು ಎಂದರೆ ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಏರಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಟೆಂಡರ್ ಕಾಲ್ ಫಾರ್ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ 7 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅವರು ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು 80 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು 120 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು 150 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು, ನಾಲ್ಕನೆಯವರು 160 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದಾಗ ರೇಟುಗಳಲ್ಲಿ 10-20 ರೂಪಾಯಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ 100ಕ್ಕೆ 100 ರಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮೊದಲು ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟೆಂಡರ್ ಕಾಲ್ ಫಾರ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಷೆಡ್ಯೂಲ್ ರೇಟು 60 ರೂಪಾಯಿ ಇತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೆಸರ್ಸ್. ತಾರಾಪುರ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು ತಮ್ಮ ಟೆಂಡರಿನಲ್ಲಿ 120 ರೂಪಾಯಿಗಳ ರೇಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಮೆಸರ್ಸ್. ಹಜರತ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು 100 ರೂಪಾಯಿಗಳ ರೇಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಮೆಸರ್ಸ್. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಕನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು 100 ರೂಪಾಯಿ, ಜೋರಯ್ಯ ಬಸವಯ್ಯನವರು 140 ರೂಪಾಯಿ, ಮೆಸರ್ಸ್ ಗನಾನ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು 160 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಮಯ್ಯನವರು 80 ರೂಪಾಯಿಗಳ ರೇಟನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ ರೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆ. 60 ರೂಪಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಿ ? 160 ರೂಪಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟು ಮೂರರಷ್ಟು ದರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರೀಟೆಂಡರ್ ಕೇಳಿದ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟದಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇದೇ ಸಮಯ ಎಂದು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ಹಾಕೋಣ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂತು. ಆಗ ಈ ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ರಾಕ್‌ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟೆಂಡರ್ ಹಾಕಿದ್ದ 7 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳ ಪೈಕಿ 3 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳೊಡನೆ ನೆಗೋಷಿಯೇಟ್ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಾರಾಪುರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಒಂದು ನೆಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯ ವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಟೆಂಡರನ್ನು ಕರೆದು 7 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ತಮ್ಮ ದರಗಳನ್ನು ಟೆಂಡರುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆ ಟೆಂಡರುಗಳ ಪೈಕಿ ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆ ದರ ಇದೆಯೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಏನು ? ಯಾವ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ)

ದಾರನು ಕಡಿಮೆ ದರವನ್ನು ನಮೂದು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಟೆಂಡರನ್ನು ಕರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶ. ಆದರೆ ಆಗ ಇವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು ಎಂದರೆ, ಆ 7 ಜನಗಳ ಪೈಕಿ 3 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಸಂಧಾನದ ಮುಖಾಂತರ ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡುವ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಇದು ಟೆಂಡರ್ ಕರೆಯತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯೇ? ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೊಡತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯೇ? ಅಲ್ಲ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದ್ಧತಿ. ಆ 7 ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ರೇಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಇವರು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. 3 ಜನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರೆದರು. ಮೆಸರ್ಸ್ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಮೆಸರ್ಸ್ ಹಜರತ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ, ಮತ್ತು ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಮಯ್ಯ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. 1 0 ಘನ ಅಡಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ 60 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇಲಾಖೆಯವರು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ್ದಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ದಾರರೊಡನೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ 100 ರೂಪಾಯಿ, 104 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು 110 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ದರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಆ ಮೂರು ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. 7 ಜನಗಳನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪೈಕಿ 4 ಜನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 3 ಜನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರೆದು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂವರು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಒಂದೇ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ 60 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಒಂದು ರೇಟನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು ? ಇದು ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ.

1-30 P.M.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಚಾತುರ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹೈಡ್ರೊ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಕನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಷನ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಅವರು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ 7-8 ಜನ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಚಾರ ನಡೆದಿದೆ. ಬೋರ್ಡಿನವರು ಮೇ ತಿಂಗಳು 19ನೇ ತಾರೀಖು ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಕ್‌ಫಿಲಿಂಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಬೋರ್ಡ್ 19ನೇ ತಾರೀಖು ಸೇರಲಿಲ್ಲ, ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ನೇರವಾಗಿ ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸು ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಮೀಟಿಂಗನ್ನು 2-3 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಂತರ ಅದರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ದರಗಳು ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ 60 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನುಕ್ಸಾನಾಗಿದೆ.

ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾರಾಪೂರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೇಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅವರು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ರೀ-ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಅವರು ಹಿಂದೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅವರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು 60 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ನಂತರ ನಾವು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, ಅವರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದೇ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ಒಂದು ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕ ಮೂರು ಜನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು 110 ರೂಪಾಯಿ, 104 ರೂಪಾಯಿ, ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ನಮಗೂ ಅದೇ

ದರವನ್ನು ಕೊಡಿ, ನಾವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ, ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ; ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ದರಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ 42 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಾರಾಪೂರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಲೋಪ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಯಾವ ನೀತಿ ನಿಯಮ ಕಾನೂನುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ವೇತಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿರತಕ್ಕ ಮಣ್ಣಿನ ಕಾಮಗಾರಿ, ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಈ ಮೂರು ಬಾಬುಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ 150 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಲುಕ್ಸಾನಾಗಿದೆ. ಈ ಹಣಕ್ಕೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶರಾವತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಕೇವಲ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 150 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು, ಏನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕದ್ದು ಅನ್ಯಾಯದ ಪರಮಾವಧಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೊಣೆ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಹೊಣೆ ಎನ್ನುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶರಾವತಿ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಳೀನದಿ ಯೋಜನೆ, ಕೃಷ್ಣ ಎಡದಂಡೆ ಮತ್ತು ಬಲದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ಮಾಲಪ್ರಭ —ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಏನು ಮಿತವ್ಯಯವನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಖರ್ಚು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಖಜಾನೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾರಿ ನಾವು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಹಿಂದಿನ ಶಾಸನ ಸಭೆಯವರು ಕೂಡ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದರು, ಬಹಳ ಲಘುವಾಗಿ, ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿ ಆಗುವಾಗ 50 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಲಘುವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಇರಬೇಕು, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ, ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ದಾರರ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಹಣವನ್ನು ಅವರು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟ ದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾಗಿರತಕ್ಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿ ತಂಗಿದ್ದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗೇರುಸೊಪ್ಪ ಜಲಪಾತದ ಭವ್ಯ ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಡಾ. ಕೆ. ಎಲ್. ರಾವ್ ಅವರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಭಾಕ್ರ-ನಂಗಾಲ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ ಎಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಶರಾವತಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿಗೆ ಹೊರದೇಶಗಳಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಹಣ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೂಗನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ, ಗೊಂದಲವನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಪಪ್ರಚಾರ ನಡೆದರೆ ನಮಗೆ ಬರತಕ್ಕ ನೆರವಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟಾದೀತೋ ಏನೋ ಎನ್ನತಕ್ಕ ಭಾವನೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದವರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದಾನಪ್ಪನವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಶರಾವತಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು......

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಹೋಗಿದ್ದರು, ಏಳೂವರೆ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ತಿಪಟೂರಿನ ಟಿ.ಬಿ.ಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಅವರೇನೋ ಎಲ್ಲವೂ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವರ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟಿನಿಂದ ಅಥವಾ ಅವರ ಶಹಭಾಸ್‌ಗಿರಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿದೆಯೋ ಅದು ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕ ದೇಶದವರು ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ನೆರವಿನಿಂದ ನಡೆಯುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವೇನಾದರೂ ನಡೆದಿದೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡಲು ಸರಕಾರ ಕೂಡ ಒಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಧರೆ, ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಂಕೋಚ ಪಡಬಾರದು. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿ, ಇದರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಅಪವಾದ ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳಿವೆಯೆಂಬ ಆರೋಪ ಬಂದಿದೆ, ಇದನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಕ ಲೋಪದೋಷಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದವರೆಗೆ ಕೂಗು ಎದ್ದಿದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿವಾರಣೆ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತರಾಗದೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ನಾವು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿದರೆ ಆಗ ಮೈಸೂರು ದೇಶ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರು ಈ ಖಾತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ತಮ್ಮ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜರುಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಹೊತ್ತು ಶರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕಾರ್ಯ ಜರುಗಲಿ ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿದೆಯೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೆ ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ನಾನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತಾವೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಪೋರ್ಟ್‌ಫೋಲಿಯೋ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರೇ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸರಕಾರದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಎಂದು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಶಾಸನಸಭೆಯ ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ಶರಾವತಿಯ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದರೆ ಅಂದಿಗೆ ನೀವು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಸರಕಾರ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಈಹೊತ್ತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಕೇವಲ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಕಟ್ಟೆ, ತಳಕಳಲೆ ಕಟ್ಟೆ, ಸರ್ಜ್‌ಟ್ಯಾಂಕ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದೇನೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಿವೆ, ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದರಿಂದ ದೂರವಾಗಿದೆ. ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಸಿಮೆಂಟು, ಕಬ್ಬಿಣ ಇವುಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗಬಹುದು; ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ವ್ಯವಹಾರ ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ಇದುವರೆಗೂ ಮೊಗಮ್ ಆಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ಮಣ್ಣು ಕಾಮಗಾರಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿಯಿಂದ ಆನೆಗುಂಡಿ ಪವರ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಹೋಗುವ ಒಂದು ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಡಕ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿನ ನೆಲ ಟ್ರೆಚರಸ್, ಎಂದರೆ ನೆಚ್ಚಲಾಗದ ನೆಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಎರಡು ಕೋಟಿ ಅರವತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡ

ರಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಡಕ್ಟ್‌ಗೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಡೆದುಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ......

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ.—ಒಡೆದಿಲ್ಲ, ಸೀಳುಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕೋ ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಯೆ ಅಥವಾ ಕಡಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ತಜ್ಞರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಸರಕಾರದ ಇಲಾಖೆಯವರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ವ್ಯಾಗನ್ ಸಿಮೆಂಟು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಕತೆ ಏನಾಯಿತು, ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶ ವೇನಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಇದುವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಸಿಮೆಂಟ್ ಹೋಯಿತು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು ಅಥವಾ ನದಿಗೆ ಹೋಯಿತೆ, ಕಬ್ಬಿಣ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಡದ ಭದ್ರತೆ ಕೂಡ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ಅಪಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ವರ್ತಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ನನ್ನ ಆಶೆ ಅಪಾಯ ವಾಗದೇಯಿರಲಿ ಎಂಬುದು. ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು ಶರಾವತಿಯಲ್ಲಡಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಬೆಳೆದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಕೇಳಬಂದಿರುವಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಲೀಕ್ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೋದಾಗ ಆ ಡಕ್ಟ್ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆಗ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ನೀರು ತುಂಬಿದಮೇಲೆ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ. ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಿಮೆಂಟು, ಎಷ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ವರದಿ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಿಸರ್ಚ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗಳು ಕೃಷ್ಣರಾಜಸಾಗರ ಮತ್ತು ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಏನು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಯೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರು ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಉಗ್ರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಕೆಲಸ ಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಇಷ್ಟೇ: ಪಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಡಿ. ಇಲಾಖೆ ಅದು ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಹಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚು ತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಲೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಣದ ಮಾಯಾಜಾಲದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ಇಂಥ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಜೊತೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ಅಂದಾಜು ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೇಟು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಈ ವೈಟ್ ಪೇಪರ್‌ನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

There is a continuous conspiracy between the engineers and the workers to get more and more money through revising estimates, revising plans and remodelling and getting substituted works.

ಸರಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಪಡೆಯಲು ಉಭಯತ್ರರು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಉಗ್ರ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಕಾರ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಹಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶರಾವತಿ ಯೋಜನ ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂಥ ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳದಮೇಲೆ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರ ಕೊಡು ತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳದ ಎರಡರಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್ (ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಅಂಥ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಅವರು ಯಾರು ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಶ್ರೀ ರಾಯಜೂರ್ ಅವರು. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳದ ಎರಡರಷ್ಟು ಸಂಬಳ ಅವರಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ತಾರಾಪೋರೆ, ಡಂಕನ್ ಮೊದಲಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ಇನ್‌ಫೀರಿಯಾರಿಟಿ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ.—ನಾವು ಜಾಸ್ತಿ ಸಂಬಳ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೇನು ?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಒಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರನಿಗೆ ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಂಬಳ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಯಾರ ಹಣದಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ? ಅವನ ಸಂಪಾದನೆ ಎಷ್ಟು ಹೇರಳವಾಗಿ ಇದೆ? ನಾನು ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ್ಗೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ನೀರಡಿಕೆಯಾಯಿತು. ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಲು ನನ್ನನ್ನು ಗೆಸ್ಟ್‌ಹೌಸಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಈ ಗೆಸ್ಟ್‌ಹೌಸಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಈ ಗೆಸ್ಟ್‌ಹೌಸ್ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಸರಕಾರದವರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಡಿಮಾಲಿಶ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ಒಂದು ಟೆಂಪರರಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಅಂತಸ್ತು ಏನು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಾವು ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಇದ್ದರೂ ಇಂದು ಇಂಥ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಣದ ಮಾಯಾಜಾಲದಿಂದ ಬಂಧನ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಈ ವರ್ಗದಮೇಲೆ ಸರಕಾರದ ಬಿಗಿಮುಷ್ಟಿ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ

ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮಾತನಾಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಾತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಬಹುಶಃ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿರದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಹೊರಬರಬಹುದು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಹೆದರಬಾರದು. ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರತಕ್ಕ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಉಗ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ಯಾಯವಿದ್ದುದು ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿ ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

†ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ (ಸಾಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಇದುವರೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಚಾತುರ್ಯಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಸರಕಾರದವರು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಶ್ವೇತಪತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕಂಥ ಈ ಶ್ವೇತಪತ್ರವನ್ನು ಸರಕಾರ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದವರನ್ನು ನಾನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗತಕ್ಕಂಥ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಯ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳು ಇರಬಹುದು. ಅವರ ಕೆಲಸ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಸುಲಭವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆ

ದಿರತಕ್ಕಂಥ ಕೆಲಸ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿರುವು ದರಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಸೂಕ್ತ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಭೆಯ ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರುಗಳು ಸಹಿತ ಶರಾವತಿ ಕಣಿವೆಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ವಾತಾವರಣವಿದೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಖುದ್ದು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಹದಾಕಾರದ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ನೋಡಿದರು.

2 P. M.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ತಾವು ಅದನ್ನು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಕವಿಗಳು. ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ.—ನಾನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ತೊಂದರೆಗಳ ಸ್ವಂತ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ನಾನು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 365 ದಿವಸವೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಸಾವಧಾನ ವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಹೋದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಲೆವಲನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಕಾರ್ಯ ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕಾರ ಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು 100ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೆಲಸ ಒಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕು, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಾಗುವುದು ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಅಭಾವ ಹೋಗಲು, ಶರಾವತಿಯಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆದದ್ದೇ ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಈ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ. ಅತಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸಬೇಕೆಂದು ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೆಷಿನರಿ ಇಲ್ಲದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗಿತು. ಆ ಮೆಷಿನರಿಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಂದ ತಂದು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು, ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿ ಸುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೇಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ವೇತಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರ ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 1959ರಲ್ಲಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ಬೇರೆ. 1962ರ ಒಳಗೇ, ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು, ಪೂರೈಸಬೇಕು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ವಾದಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಬಹುದೇ ವಿನಹ, ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆತ್ಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಅನುಭವ ದಿಂದ ಧೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಶ್ವೇತಪತ್ರದ ಮೊದಲನೆ ಪೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

This reservoir will have an impounding capacity of 156 MCFT, which is 1½ times the capacity of Thungabhadra Reservor, twice that of Bhadra Reservoir and 3½ times that of Krishnaraja Sagar Dam across the Cauvery........

ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿಗೆ ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವಂಥ ಕಾಲವೆಷ್ಟು; ಭದ್ರ, ತುಂಗಭದ್ರ ಇರಿಗೇಷನ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವಂಥ ಕಾಲವೆಷ್ಟು; ಆ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗಿದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿದಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗಿದೆ

(ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ)

ಎಂದು ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ಹೋಲಿಸಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುವುದು ಒಪ್ಪತಕ್ಕಂಥ ಮಾತು ಅನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಭದ್ರಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ 35 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಆಗಿದೆ: ಆದರೂ ಅಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇಲ್ಲ. ಶರಾವತಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇಂಜನಿಯರುಗಳು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರುಗಳಿಂದ, ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ಲಾನು ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ, ಎಸ್ಟಿಮೇಟು ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ, ಮೊದಲೇ ವಿವರವಾದ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಿ ಏಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈಗ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯು ತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಸುಲಭವಾದ ಮಾತು. ಅದು ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ, ಅಂಥ ಕಡೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕಾದರೂ ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶವಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿದೆ. ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರಿಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಟೀಕೆ ಮಾಡುವವರು ಮನವಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶರಾವತಿಯಂತಹ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಾಗ ಹಣ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಾದರೆ ಅದನ್ನು ದುರ್ವ್ಯವಹಾರ ಎಂದು ಹೇಳುವು ದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಇಂಜನಿಯರುಗಳೂ ಹಾಗೂ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರುಗಳು ದುವ್ಯಾಪಾರ ಹಣ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಿವಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣ ದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ರಾಯಚೂರ್ ಎಂಬ ಇಂಜನಿಯರು ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಅಪಾದನೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಇಂಜನಿಯರೇ ಆಗಲಿ, ಶೇರು ಸಿಗುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ದ್ವಿಗುಣ ಲಾಭವಾಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಿಟ್ಟು, ಏತಕೆ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ರೇಟಿನ ಅವ ಕಾಶ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವರು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂಥ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಟ್ರ್ಯಾ ಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಸಂದಾಯವಾಗಿವೆ, ಭಾರಿ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗಿದೆ ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅಥವ ಅದೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ ವೇಗವಾಗಿಸಬೇಕು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಬೇಗ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಬೇಕು, ನಾವು ಹಾಕಿರತಕ್ಕಂಥ ಬಂಡ ವಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರತಿಫಲ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರಬೇಕು ಅನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಹೊರತು, ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ಘನ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದು ದುರ್ವ್ಯವಹಾರ ಅನ್ನುವುದು ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ನಿಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 80 ರೂಪಾಯಿ ಸಾಮಾನನ್ನು 60 ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಜಲ್ದಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೀರೋ ?

ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಪ್ಪ.—ಅಂಥ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವ ಕಾಶವಾಗಿಲ್ಲ, ಅಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಗಲಿ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಯಿಂದ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಶರಾವತಿ ಯೋಜನೆಯ ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಗಳು ಬಹಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ 15 ಲಕ್ಷದಿಂದ 50 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಇನ್ನೂ ಆಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಭೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಯದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಮಾರ್ಪಾಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು ತ್ತೇನೆ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಕ್ ವಾಟರ್ಸ್ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಜನರು ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ

ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಇದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಿದೆ, ನೀರಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಜನರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರಸ್ತೆಗಳು ಇಲ್ಲ, ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲ, ಅವರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಇಲ್ಲ, ಮೊದಲು ಹಿರೇ ಭಾಸ್ಕರ ಡ್ಯಾಂ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇತ್ತು, ಅದನ್ನು ಬ್ಯಾಕ್ ವಾಟರ್ಸ್ ಬರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆವು. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಎಷ್ಟೇ ಖರ್ಚಾದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಮೊದಲು 25 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಈಗ 130 ಮೈಲಿ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ತಲುಪಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಆಗಿರತಕ್ಕ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಳತೀರದಾಗಿದೆ. ಶರಾವತಿ ಕಣಿವೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗತಕ್ಕ ಕಣಿವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಪೂರೈಸಬೇಕಾದ್ದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪುನರ್ ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯದೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರೇ ಭಾಸ್ಕರ ಡ್ಯಾಂ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಕಂಡೀಷನಲ್ ಗ್ರಾಂಟು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು, ಈಗ ಆ ಜಮೀನು ಹೋಗತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಜಮೀನು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ ಅದು ಈಗ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಬಹಳ ಅನಾಥರಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಅವರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅರ್ಧ ಜಮೀನು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿ ಇನ್ನರ್ಧ ಜಮೀನು ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ; ಅದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ತಪ್ಪು ಏನಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಇವತ್ತು ಅರ್ಧಭಾಗ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಇನ್ನರ್ಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ವಾಸಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರ ಪಾಡೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನೂ 15—20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಇವತ್ತು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಆ ಜನರಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಸರ್ಕಾರದ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳು, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಶ್ವೇತಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† **Sri G. V. GOWDA** (Palya).—Mr. Speaker, Sir, I glad that the Hon'ble Chief Minister has allowed a discussion on the White Paper presented to this House on 2nd March 1964. I am equally glad Sir, that the Leader of the Opposition has made out a *prima facie* case that there is need for further probing into the affairs of the Sharavathi. Sir, this White Paper does not disclose all the necessary details leading to the so-called Sharavathi Deal, nor is it complete in all aspects. In my opinion, necessary particulars, particulars that are material and vital for a fair appreciation of the entire aspects have not been incorporated in the White Paper. Sir, it was originally contemplated that the Department of Public Works to the Government of Mysore had to undertake the execution of the entire scheme of the Works in the Sharavathi Valley

(SRI G. V. GOWDA)

Hydro-Electric Project and with that object in view they have purchased machinery worth about Rs. 26 lakhs and for reasons best known to the Government, then it was decided that major contractors had to be entrusted with respect to the execution of these works. Out of the machinery purchased, worth Rs. 26 lakhs, only machinery worth Rs. 10 lakhs was put into use and the remaining machinery worth Rs. 16 lakhs was not put into use on the ground that they were not in serviceable condition. I do not understand why the machinery which were not capable of being made use of were purchased to the extent of Rs. 16 lakhs and they were lying idle for the last three to four years and in fact that aspect has not been touched upon in the White Paper. So far as other materials are concerned, I now come to the change of the masonry dam into earthen dam and all these complications have arisen since a decision to substitute the masonry dam by means of earthen dam has been taken by the Government. Sir, in December 1959 that decision was taken and in January the contractor to whom the original work was entrusted, that is, Messrs. Tarapore & Co., were asked to take up that work and execute because under clauses 27 and 28, if that particular work is altered or substituted by another work, the contractor who has been doing that work has to be preferred and accordingly he has been asked to take up the work. But that clause also further says that the Chief Engineer, in accordance with the formula indicated therein, has got to determine the rates at which the substitute work has to be undertaken. I would read the paragraph for the information of this House.

> "The contract provided that the firm may be ordered to execute any substituted work as a result of change in design, the rates thereof being determined as follows :—
>
> "......The price for such items shall be determined by the Engineer on the basis of the prices quoted by the contractor in the schedule of prices for similar comparable items of work and if no such comparable item be found, then by reference to the schedule of rates prevailing in the area of the works, and if no such item be found in the schedule of rates also, then by estimating the fair price from data available or collected by the Engineer in respect of such work."

So, when a decision is taken to change the masonry dam into earthen dam, the only course open to the Chief Engineer was to entrust the work to the original contractor and determine the rates according to the formula. No doubt, the contract or has been asked to take up the work. The Chief Engineer has to determine the rates. The question of acceptance of rates by the Chief Engineer or Government would not have arisen in these matters. In all original works, when tenders are called for, necessarily they have got to be accepted by Government. In substitute work, there is clause 27 and clause 28, a

formula indicated therein, according to which the work has got to be entrusted and rates determined. That need not go for approval of anybody, even the HECP Board or the Government. What was done was, they did not follow clauses 27 and 28. That is why all subsequent complications have followed. If the Chief Engineer was diligent and if he had determined the rates after getting quotations from the contractors, if the prices quoted were according to the principles that have been enunciated in the formula—if he had followed all that, nothing would have happened. Without determining the rates as per the formula, he asked the contractor to quote rates. He quoted 275 and by negotiation they arrived at 216—62 per thousand cubic feet. Both of them agreed. When there is an agreement reached between a contractor and the department to take up that substitute work at 216-62, the contract is concluded and it becomes final and irrevocable. No doubt, the contractor agreed at the rates arrived at, by negotiation. He has been asked to take up the work immediately. It happened in February. But the contractor took up the work in October 1960 and eight months had elapsed. So, what happened in the meanwhile was, the contractor raised the plea that he was entitled to an enhancement of prices as a result of Government's action and that was upheld. It need not have been taken into consideration inasmuch as contract was final. Two parties have arrived at a conclusion and 216-62 was accepted by the contractor. Without any ground, the matter was referred to the HECP Board by the Civil Engineering Department. The Board does not take any decision. It refers the matter to the Government. Government says—"You look to clauses 27 and 28 and according to those clauses the Chief Engineer has to determine the rates." Then the Chief Engineer tries to get the data from elsewhere and comes to the conclusion that Rs. 150 to 200 could be given for a work of such a nature and he quotes the rates to the contractor that at this rate he has got to do the work. You have to take into consideration that the contractor had already agreed to take up the work at 216—62. When the Chief Engineer gives a notice, the contractor says that he is not prepared to work on the rate agreed to by him, and he gives a notice and files an arbitration suit. The claim by the contractor is not maintainable before the arbitrators. But this question was not pressed by the Department. Inasmuch as the contractor had agreed to execute the work at 216-62. if there was any rise in prices in the context of Government action, then he should have made a claim before the arbitrators. But his claim was, since no agreeable rate had been determined, he was entitled to have a fair rate determined by the tribunal. The claim made by the contractor was not maintainable and that question was not pressed before the tribunal. When once the contract becomes concluded, there is no question of determining any rate by the tribunal. Here 216-62 has been agreed to by both and there is no question of arbitrators being called upon to determine a rate. That point has not been pressed. The arbitrators determined the rate at 245 with the result that the public exchequer has lost Rs. 45 lakhs. Here, if the Chief Minister dispassionately considers

(SRI G. V. GOWDA)

this aspect, he would come to the conclusion that the case was not sustainable before the arbitrators, that it was not tenable at all, because there was no cause of action to go before the arbitrators. The Department has failed to press this point that already 216—62 has been fixed and it has been agreed to by the contractor and there is no reason why subsequently he has to ask the arbitrators to fix a rate other than the rate the two parties agreed to. I do not know the reason why this particular objection was not raised before the arbitrators, with the result that it has caused loss to the exchequer to the tune of Rs. 45 lakhs.

Coming to the next item, work in section 7 has not been given to anybody. This also was entrusted to Messrs. Tarapore & Co., on the same rate without determining any rate. It was decided to offer the work in section 7 to the same contractor as per a decision of the Board meeting in July 1960. If it is the understanding that the rate determined namely 216.62 was for a new work, it is not a new work. It has been entrusted to the same contractor without inviting tenders on the ground that it is of a similar nature and with the understanding that the rate agreed upon, 216-62, would apply to this case also.

Even the question of change in the design, earthen dam to rockfill dam crops up. In the meanwhile, before the contractor commences the work in October, the Government does some work departmentally. I do not understand why the Government did not compel the contractor to take up the work in February as there was an agreement in respect of rates.

2-30 P.M.

So far as arbitration is concerned, I wish to submit that the awards of the arbitrators have been easily changed inasmuch as no claim of the contractor could have been entertained by the arbitrators. So far as that point is concerned I wish to request the Chief Minister to probe into the matter and see whether there was any scope for the contractor to go before the arbitrators.

In para 29 it is said :

> "The Central Water and Power Commission forwarded in October 1962 the revised and final design providing huge quantity of rockfill on the upstream and a heavir rock-toe on the downstream. This design was considered by the Civil Engineering- Sub-Committee during November 1962 and was finally accepted for adoption."

Without conducting the necessary tests, the work was taken up. When the Central Water and Power Commission finally gave a design in November 1962, the Engineering Sub-Committee has acceptd and as a result of it, tenders had to be called. As my friend Sri S. Sivappa pointed out, seven persons submitted tenders and tenders of four persons were rejected

on the ground that the rates were exorbitant and only three tenders were considered and there was negotiation at that stage. It is not clear whether all the tenders were rejected and the reason why in respect of only three contractors the department entered into negotiations. It is stated that the rates they quoted were unworkable and could not be accepted. The determination of rates was on the basis of prices prevailing in 1957. When tenders were called for, the rates were higher by 25 to 30 per cent of the schedule rates. Therefore, except for the purpose of meeting probably the rise in the rates of materials during that period, there is nothing else. Why should Government allow 25 per cent higher than what the Government expects to be higher rate ? There is no reason why revision has got to take place and the claim made by the contractors that they are eligible to get more rates has no basis and the Government should not agree to it. Therefore, I bring to the notice of the House that the contractors whose tenders have been accepted in this major work have quoted 25 per cent more than the stipulated rate. There is no reason why the rates had to be further increased. It is stated that these three contractors whose rates were negotiated were entrusted with the work of rockfilling. All these contractors had been given advance for the purchase of machinery. In the original tender notice no mention was made regarding the advance. If that had been notified I think the other contractors also could have quoted reasonable rates.

M/s. Tarapore Company had been entrusted with the substitute work. It is stated that rockfill work is also substitute item. According to clauses 26 and 27 they had to take up the work. When the Chief Engineer insisted that they must take up the work, they stated that if the Chief Engineer was prepared to pay Rs. 150 they would undertake; otherwise not. It is said that it was not open for the Department to call for tenders unless the contractors relinquished their right for executing this work. In res ect of a contractor who fails to take up the work, the only course open is to call for fresh tenders.

Sir, the very arbit ation clause incorporated in the agreement is something new and such a thing was not found in the P.W.D. Code as applicable in old Mysore. The Sharavathi project is exclusively situated within Mysore. I do not know what prompted the Government to say that the agreement should incorporate arbitration clause also. No plausible explanation is forthcoming. This is the clause that is making the mischief.

In respect of rockfill work, the contractor quoted Rs. 150 and that was considered too high So, they called for tenders after divesting the contractor of the work of rock filling. When the contractor had agreed to take up the work, he must have taken it up.

Here *suo moto*, because he says that unless you take away this item, I will relinquish my rates—the question of relinquishing these rates does not arise at all. Here the Department was not correct in taking away this work of rockfilling in the up-stream and down-stream. The contractors were entrusted with the work of rockfilling up-stream. But so far as the down-stream was concerned, it was included in the contract of

(Sri G. V. Gowda)

Tarapore. Under the guise of relinquishing, it was excluded from his contract. He was bound to carry out that work at Rs. 70-00. Here again the reason given is :

> "It is obvious that the change in the design of the earth dam created new problems and it was a race against time. The execution of all these remaining huge quantities of earth work, rockfill, rock-toe and filters had to be so planned and executed that one work did not interfere with the other and in such a manner that the work would be completed without fail by May 1963 at the latest. Any failure to do so would otherwise result in postponement of generation of power. Time in deciding the award of contracts and provisions of sufficient facilities to the contractors to enable them to complete the work was of prime importance."

This is something that nobody could say that it is proper or correct. He had taken up that work, that was included in the contract with the Department. The Department excluded that work and the same work was again given to him at enhanced rate. I do not know under what circumstances this business could be justified. Once the work was excluded, the only course open was to entrust the work to other contractors at a negotiated rate or the call for further tenders. Here the contractor had undertaken to get some work done at Rs. 70-00 and under the guise of relinquishing it, it was taken away from him and then again the same work was given to him at an enhanced rate. That clearly shows that some favouritsm was shown to him. It was excluded when he had undertaken to do at Rs. 70 and again when it was entrusted to him, the rate fixed was Rs 104-00. There can be no possible explanation for such a transaction.

So far as power generation is concerned, even before the finalisation of the design the work of excavation of the power channel was taken up. Finally the Central Power and Water Commission gave a final decision and this change necessitated a loss of Rs. 1.2 lakhs on account of extra excavation. That was an infructuous expenditure and I do not know how the Department allowed cexavation to be done without finalising the design.

Stoppage of work on spillway section. This is what it says :

> "p. 24 : (para 55). The work on the spillway had to be raised from R.L. 1680 to 1750 in one working season in order to avoid possible damage to the Hirebhasgar Dam. As has been detailed earlier, there were series of changes in the design of the dam on the right bank of Linganamakki Dam. The spillway work had reached a level of RL 1680 by the end of June 1960 and it could not be further raised until the earth dam on the right bank and the remaining length of masonry dam had

been raised sufficiently high. It was not possible to secure this desired advanced progress on the right bank over the river bed work for the reasons explained......Therefore the work on the spillway was asked to be suspended during the three working seasons."

The work was stopped and the contractor said because the work was suspended, we are entitled to compensation and there was negotiation. As a result of negotiation, certain substitute work was given to them and they agreed. "They were requested to forego the compensation claimed towards the stoppage of work during the year 1962-63, as alternative works such as the second stage work in section III of Linganamakki Dam and collection of full materials required for completion of the spilway work during 1963-64 were given to them." They agreed to this. But still an *ad hoc* committee consisting of the following: It is said further:

"They agreed to this and gave an undertaking to this effect"

The position was, their work was stopped; they claimed compensation, they made negotiations and they gave them substitute work, to which they were agreeable. When that is the case, no question of compensation would normally come. But an *ad hoc* committee consisting of the following members was constituted.—

1 The Secretary to Government, P.W.D.
2 Additional Secretary to Government, Finance Department.
3 A representative of the Government of India.
4 Special Chief Engineer, Sharavathi Valley Project.

which went into the thing and gave an award for Rs. 7.08 lakhs as compensation for the stoppage of work. This question of constituting an *ad hoc* committee and giving an award itself would not arise because a decision has already been taken by the parties and they agreed to it. They undertook not to press their claims. But still, I do not know under what circumstances, the *ad hoc* committee was constituted. If what the Government says on page 25 is correct that the contractor has already agreed to take substitute work fore going compensation, where is the question of constituting an *ad hoc* committee and how does the question of finally awarding Rs. 7.8 lakhs arise. I should say that it something which is beyond anybody's comprehension.

Sir, I would now come to the arbitration in respect of claims made by M/s. M. S. Ramiah. Sir, this is a case where the contractor claimed an enhancement of rates or compensation for alleged losses during the course of the work. The Department held that they were not tenable and rejected them—the Department rejected the claims made by this contractor made on the ground that there was a general price increase. So, he made a reference to arbitration. Because this contractor thought that as an enhanced rate was given to other contractors, he might also claim higher rate. So, he made a reference to arbitration and the

(SRI G. V. GOWDA)

arbitrators gave an award for Rs. 13,97 585 to be paid to the claimant Sri M. S. Ramiah and the same rates be paid to the claimant for future supplies of sand, and face and cut stones done after 1st June 1964.

So far as the second award is concerned, I think it is beyond the jurisdiction of the arbitrators. It is also *ultra vires* of them. Even the claimant has not preferred a claim that for future supplies, enhanced rates must be given. And the relief that is not claimed by the claimant himself is given in this award. The question of jurisdiction should have been taken up when objections were filed before the Arbitrator in respect of Ramiah's case. I am told this question has been raised by the Department.

MR. SPEAKER.—There is no question of jurisdiction.

SRI G. V. GOWDA.—Then, I would say, Sir, that the claims in untenable. The Government has not taken any step to challenge this award and the Government could have gone in appeal if the decisios went against it. Fortunately, the claim that because higher rates have been given to other contractors similar rates should be given to him, has been rejected by the Arbitrator himself. That contractor has gone to the court in this behalf and his claim is contested by the Government.

On page 55 it is said that there was a contract for the supply of materials from such and such a place and as a result of the change in the design and the decision to have earth-*cum*-rockfill dam, necessarily the quantity to be supplied was reduced. The Department did not require as much quantity as was stipulated in the original contract. In this case, on the principles of natural justice the contractor should have been paid reasonable compensation without allowing the matter to go before the Arbitrator. Of course, the Arbitrators have allowed this reasonable claim of the contractor. But the award was challenged before a district court which dismissed the Government suit. It is said that Government are contemplating to go in appeal. I do not know whether they have gone in appeal. When they have challenged this award, what made them not to challenge the awards in respect of the contractors Ramiah and Messrs. Tarapore & Co. where Government had a *prima facie* case. Therefore, I submit that the entire thing has got to be looked into in proper perspective and the fears entertained by the public and Members of this House in this respect should be allayed.

SRI GANJI VEERAPPA (Harihar).—I want to know whether it is his opinion that in this case Government was wrong in challenging the award.

SRI G. V. GOWDA.—I do not know why they did not challenge the awards in the two prior cases where they had a *prima facie* good case and in respect of this third case where the claim of the contractor seems to be reasonable they have challenged the award.

Then, Sir, on page 33 it is mentioned that the circumstances compelled this work being taken up in spite of insufficient investigations

and therefore the estimate prepared for it then was not truely representative. One naturally expects that everything has been done in following the procedure before taking up such gigantic projects. A statement from Dr. K. L. Rao is appended to this White Paper. Nowhere is it said that no enquiry is needed. He has said that it is allright. You know, Sir, that Dr. Rao is associated in one capacity or the other so far as this project and other projects are concerned. He was the Chairman of the C.P.W.C. and as such he had some voice in this project.

MR. SPEAKER.—I hope the Hon'ble Member is not casting any reflection on him.

SRI G. V. GOWDA.—No, Sir. I do not know whether all the details were studied by him or not. And nowhere he says that it is not necessary to probe further into the matter by instituting an enquiry. By instituting an enquiry, we never mean it is a judicial enquiry. Unless that is done, the Government will not be able to clear the apprehensions entertained by the public. I appeal to the Chief Minister to see that the matter is probed further. We can then say how far the departmental people are justified in having all these dealings.

MR. SPEAKER.—Now we shall have tea-break and meet after half an hour.

The House adjourned for Recess at Three of the Clock and reassembled at Thirty Minutes past Three of the Clock.

[MR. SPEAKER in the Chair]

MR. SPEAKER.—I am receiving the names of Members who desire to participate in the Debate. Time for this debate is extended till tomorrow.

It is not possible to extend the time in this case of course, I have extended it in several cases in the past. Therefore, I propose to adhere to the names given by the Parties. That is why I said the other day that there should be a consolidated list.

SRI C. J. MUCKANNAPPA (Sira).—Sir, we shall drop the question Hour tomorrow.

MR. SPEAKER.—I suppose that is the unanimous opinion of the House.

HON'BLE. MEMBERS.—Yes.

SRI G. V. GOWDA.—Sir, so far as technical aspects are concerned, I have one or two things to say. The agreement definitely mentions that the decision of the Special Engineer shall be final in all technical matters. When a technical opinion is taken, there is no scope whatsoever for the revision of that opinion. Ultimately the authorities found that part of section 4, 5, 6 and 7 cannot withstand and they got it substituted by an earthen dam. It only shows that proper investigation

(SRI G. V. GOWDA)

had not been carried out. Because they wanted to speed up the execution, they thought that they can go on with the work which has ultimately cost us so much. The geologists should have been taken to the spot and they should have decided the nature of the soil and they should have consulted the Central Water and Power Commission before any action was taken. They could have avoided this huge expenditure.

In regard to technical aspect, I should say that they have failed thoroughly; every para shows that there is some change or other in the design. If I can draw your kind attention to the Dyke on the Right Bank, it shows that it has increased, involving in further expenditure. In respect of Power Channel and R.C.C. duct, even technical opinion has not been taken. Several aspects that are required to be taken into consideration in those matters, have not been looked into. So far as legal aspects are concerned, I may submit, that from the start to the stage of taking decision there is some bungling or other. I feel that the Law Department has not guided the Department properly.

Mr. SPEAKER.—Who bungled ?

Sri G. V. GOWDA.—So far as this matter is concerned, they have failed to guide the Department. To a larger extent, the Law Department should be held responsible for this. If they had given praper guidance, there would not have been so much of extra expenditure. So apparently quite an adverse inference has got to be drawn. There are several matters which have been conceded by the Department. In fact, I can point out some of the answers given by the Ceief Engineer to the Public Accounts Committee to show how things have been done without taking into consideration proper procedure. Unfortunatly, in this case, before having detail plans, work was started, which should not have been done, and which resulted in this infructuous expenditure. This is what the Chief Engineer says:

> "As regards the Rs· 16 lakhs worth of mechinery, no doubt it makes sorry reading. Right from April 1960 efforts were being made to get import licence and the import licence came in April 1962. We did not get licence from September 1960 to April 1962 and when we got it was incsmplete because they did not countersign the list of goods in favour of the suppliers and as a result it has again been sent to them and it has not come back."

The Chief Engineer mentioned that the controctors failed to get the mechinery from abroad as the foreign exchange position was such that it would take from one to one and a half years to get mechinery. Mechinery was available advance had been paid, and it is conceded that they would import the machinery. The Chief Engineer further said: that at the time the mechinery was obtained the entire idea was that the work should be done departmentally and later it was decided to entrust the work to contractors.

Before the elections negotiations were conducted and a negotiated rate was arrived at. There is something fishy about it. It leads to suspicion in the minds of the public. On the eve of the elections, it should not have been done. In order to overcome the criticism, a statement was made by the then Minister here that because the prices had increased from 1956 to 1959, we were obliged to accept the tender by an enhaneed rate to the extent of 25 to 30 per cent over and above the stipulated rate. When by way of increase, 25 to 30 per cent is given, there is no reason why there must be another occasion for revision of rates, and that has been done. It is stated that in order to clear the misapprehensions, the White Paper is published. It says:

> The acceptance of these tenders led to some criticism and misapprehensions in the minds of the public and members of the Legislature. The main grounds of criticism were (1) that the work should have been departmentally executed (2) that work on piece work contract should have been given and (3) that the rates of tender accepted were on the high side. To remove these misapprehensions, a statement was made by the then Minister for Public Works in the Legilative Assembly on 18th December 1959 and a copy of the statement was placed before the House.''
>
> As the events subsequent to the Minister's statement of 18th December 1959 have invited further criticism or have given rise to misunderstandings, it is felt necesssry to place one more statement on the Table of the House, recalling the sequence of the events in a chronological order and the several steps taken by Government, to strive towards the main objective of expenditious completion of the Project.''

It is not a question of mis-understanding. It is a serious thing that has happened subsequent to the statement made by the then P.W.D. Minister. It is apparent from the White Paper that both technical and legal aspects have not been taken into consideration. So, it cannot be ruled out that it is published. It is not a doubt that could be brushed aside. It is apparent that from the start to the end there is something fishy about it. There are reasonable, genuine and *bona fide* apprehensions which leads to a further probe in the matter necessitating an enquiry. Therefore, there is a case for insisting an enquiry.

I am also told that the term of the Chief Engineer expires during September 1964. It was said that we would be getting power by May 1964 and now it said that we would be getting power in December 1964.. I have my own doubts. It may be possible by June or July 1965, and if the term of the Chief Engineer expires in September 1964, I do not know what arrangements Government have made. Therefore all these events and all these dealings which have been done, ought not to have done, and they should have been in conformity with the provisions of the Agreement: they should have carried on the work consulting the Central Water and Power Commission. The loss to the exchequer is

(SRI G. V. GOWDA)

nearly Rs. 2 crores and the White Paper itself concedes that as the result of revision, the cost has gone up by nearly Rs. 10 crores. Originally it was estimated that the Project would cost Rs. 38 crores, and because of acceptance of higher and negotiated rates, it has come to Rs. 55 crores and the cost per KW installed capacity would be about Rs. 800. We would be getting about 12 units of 89,100 KW each and the cost would work out to Rs. 85 crores ultimatily. So, as a result of revision in rates, there is an increase of Rs, 10 crores. No doubt, the reasons for excess are given here. But in the face of these things, I am not satisfied and it stands to be thrown out. Because of the revision of rates, Rs. 10 crores and 2 crores enhancement in respect of the rehabilitation work. All these things de justify our demands for the institution of an enquiry and to take steps against all those persons who were responsible and who obliged themselves to cause wrongful gain to the contractors or wrongful loss to the State Exchequer.

† SRI V. M. DEO (Gubbi).—In reviewing the White Paper on Sharavathi, essentially the approach and perspective should be correct in leading us to certain conclusions which in turn will suggest the course of action that will have to be adopted. There is revision of the estimates leading to Rs. 8 crores enhancement, The contractor's profits have been taken into account in making these estimates. Mr. K. L. Rao made a statement that the quality of work is good. When the rates had to be fixed and the matter was placed on the agenda of the H.E.C.P. Board, for some unaccountable reason it was not only postponed but never held and a unilater decision was taken by the Government. The Chief Minister has proved himself a socialist in fighting for Akand Karnatak. He became Chief Minister twice because it is a socialist action that will endure. And yet what is the stake now ? It is possible that the loss sustained in connection with Sharavathi can be attributed to him as a person who became a stumbling block in the way of the Central Government rooting out corruption. Take for instance the Kairon enquiry. It was revealed from the enquiry that huge sums were involved. We have reached a stage whereby we stand for some socialist ideals in which departmental work or at least on piece work basis which was demanded during the time of the last Ministry is inevitable. I strongly feel that in a socialist State in spite of its avowed policy it has not undertaken to do things departmentally and the least thing that Government can do under the circumstances is to institute an enquiry just as Das Commission was appointed in the case of Kairon as the result of the president action under the Commission of Enquiry Act, which subsequently will lead to judicial enquiry and also in view of the fact that some of the ex-Ministers have built palatial buildings and things like that.

MR. SPEAKER.—Are we concerned with all this ? I do not want the Honourable Member to cast any reflection against persons who are not present, individually whatever they have done so far as the Government

part is concerned. If it is a question of casting individual reflection, I would not be happy.

Sri V. M. DEO.—I would desire the Central Government to employ able·Central Government officers to seize all books, records and documents conne :ted with thisaffair and to probe into the matter throughly so that we will know the extent to which the public money could have been saved. The Lakvalli project was departmentally undertaken and the thing was done on schedule and within the estimated rates. The profits that flow from it once the project is undertaken and executed in time, if we consider all that, if the Sharavathi work had been done departmentally, what an been amount of profits would have accrued to the State and it would have been finished in time. I have no idea about the percentage of profit that was allowed for the contractors when the estimates were prepared. But considering all that. it is safe to say that by and large, the same money made available would have been enough to build two projects of thir ype.

That is the magnitude of the money spent. When contractors undertake works, we know that sub-standard materials are used. The loss that ultimately accrues to Government is sizeable. A commission of enqu ry should necessarily go into these matters. If the work had been undertaken departmentally, expensive bodies like the arbitrators, the HECP Boards and so many engineers could have been avoided because these persons did nothing but supervise the work. We would have thus profitted greatly. Regarding arbitration, I happened to know of his family and he is a close relation of mine. At that time he was in hospital. The findings were given and he did not put the signature. I happened to talk to him and even today I talked to the breaved family. It so happens that they think that he was done away with so that after this sort of arbitration, this money could be paid to the contractors concerned. I think she was hospitalised. She told me that one of the contractors who got this money, till he died they maintained that this is a thing on which arbitration is not possible. Here it is crystal clear that it is not possible. The fact remains that he was hospitalised I had occasion to talk to him and he told me that they want to pay the amount. The bereaved family feels that the life is done away with.

4-00 P.M.

Why I mentioned about Kairon is that there is a resemblance. There, it is the decision of the High Court. There is some sort of analogy. That is the feeling of the family. My friends realised this and Mr. Revannasiddappa raised the point on the flour of the House sometime ago. For amounts less than that, people have been done away with and why not this one. I think it will go a long way in alleviating their misery.

Late Mr. Nehru had the occasion to say that it was Kairon who put Punjab on the industrial map of India. In other words, the failure

(Sri V. M. Deo)

on the economic front is in no way as much as Mysore State and the amounts involved are closer. It has a moral lesson. I do not know if morality is already dead. It is not dead. The Speaker does not want me to speak of persons not present here. But this report mentions the previous ministry and I have speak of them.

Mr. SPEAKER.—The previous ministry is never dead.

Sri V. M. DEO.—Why I said this is, this is a white paper and a similar type of statement was laid by the previous P.W.D. Minister. Ideologically, it is immoral, not departmentally. What is the investment that the contractors have made. It is more or less nothing in comparison with the dimensions of work which we are executing. To buy the Ministry, it costs...

Mr. SPEAKER.—What is that about buying a Ministry ?

Sri V. M. DEO.—To buy machineries, Sir. I am glad the Chair realises that even Ministries could be bought. What I said was that if the money had been saved, it could have been put to better use and we would have achieved really stupendous things. We could have started so many universities here. Economic progress is always measured in terms of agriculture, industry, power and education. We could have started a dozen universities. Even in agriculture, two more districts, apart from Tumkur district, an inter-valley connection could have been effected and the land under irrigation could have been brought under irrigation. The size is so great and it is because of this, I say that the things that have happened from A to Z are such as to warrant a commission of judicial enquiry.

In Bandra hostel collapse, where so many people died, it was due to the fact that the contractors built it and cement, iron and all that were deficient and they were sent to the laboratories. Had these people taken measures of this sort to go into the cracks that occured recently in Sharavathi? The previous Ministry failed to listen to the recommendations made by this House and the present Ministry also is going more or less in the same direction. People should never come forward to form Ministry like this. Why I say this is that the ex-P.W.D. Minister has said that since the present Ministry has accepted the stand of the previous Ministry, it has given a good conduct certificate to the previous Ministry. But they do not know what the public outside are saying and what they are feeling because they are bigger than all these people and they are the judges of what you do. They are very much dissatisfied over the whole affair. I, therefore, request you, Sir, to convey the sense of the House to the President of India to set up another Das Commission or a Commission of Enquiry into the Sharavathy affair. What is contained in this White Paper lead us to the conclusion that all is not well and some definite action is needed on the lines I have suggested and I feel that that is the sense of the House also.

†ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ (ಶೃಂಗೇರಿ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಶ್ವೇತ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ, ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರಗಳು ಅನುಮಾನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಮಜಾಯಿಷಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಚ್ಛೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ದೀರ್ಘವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಂನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಡ್ಯಾಂನ 4–5–6ನೇ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಾರಾಪುರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಂ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅನಂತರ 2ನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 5–6 ಅನಂತರ 7 ಈ 3 ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ದರನ್ ಡ್ಯಾಂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟುದಾರರ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟುದಾರ ತಾನೇ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೂ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದೇ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್‌ದಾರರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ಅರ್ದನ್ ಡ್ಯಾಂ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಡಿಸೈನ್ ಆದಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಾರಾಪುರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ ಅವರೇ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ನಾವು ಕೆಲವು ಐಟಂಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ರೇಟಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನೆಗೋಷಿಯೇಷನ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅರ್ದನ್ ವರ್ಕ್ ವಿನಹ ಉಳಿದ ಐಟಂಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಆಗಿದೆ. ರೇಟ್‌ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಒಪ್ಪಂದ ಆಯಿತು. ಅರ್ದನ್ ವರ್ಕ್‌ಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗದೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಕಾಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್‌ನ ಟರ್ಮ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್‌ನ ಟರ್ಮ್ಸ್ ಏನು ಎಂದರೆ ಮೊದಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾವಣೆಯಾದಾಗ ನಾನಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಆ ಬದಲಾವಣೆಯಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್‌ದಾರನಿಗೂ ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ರೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಂದರೆ, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್‌ಗೆ ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಕೂಡ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟ್‌ನ ಶರತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅರ್ದನ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟುದಾರರಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅಥವಾ ಒಪ್ಪಂದ ಆಗದೇ ಹೋದುದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ ಆಯಿತು. ಆಬ್ರಿಟ್ರೇಷನ್ ಪ್ರಕಾರ 17–1–61ರಲ್ಲಿ ಅರ್ದನ್ ವರ್ಕ್‌ಗೆ ರೇಟನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ 26–9–61 ರಲ್ಲಿ ಕನ್‌ಸಾಲಿಡೇಷನ್ ಆಫ್ ಅರ್ತ್ ವರ್ಕ್‌ಗೆ ನೆಗೋಷಿಯೇಷನ್ ಮೂಲಕ ರೇಟನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ವಾಟರ್ ಅಂಡ್ ಪವರ್ ಕಮಿಷನ್ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಸಲಹೆಯ ಮೇರಗೆ ಅರ್ದನ್ ಡ್ಯಾಂನ ಡಿಸೈನ್ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಯಿತು. ಅವರ ಸಲಹೆ ಪ್ರಕಾರ ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಎಂದರೆ ನೀರು ಹರಿಯುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್‌ಫಿಲ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು, ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ರಾಕ್‌ಟೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುನಃ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಮೇಸನರಿ ಡ್ಯಾಂ ಹೋಗಿ ಅರ್ದನ್ ಡ್ಯಾಂ ಆಯಿತು, ಅರ್ದನ್ ಡ್ಯಾಂನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಕ್‌ಫಿಲ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅನುಸರಿಸಿದ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ತಾರಾಪುರ್ ಕಂಪೆನಿಯವರೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಅವರು ಒಪ್ಪದೇ ಇದ್ದರೆ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್‌ಗೆ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಾರಾಪುರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ನೆಗೋಷಿಯೇಷನ್ ಮಾಡಿದರೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಇದ್ದಾಗ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್‌ಗೆ ಏಕೆ ರೆಫರ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಎರಡನೆಯದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭಾಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿತು. ಆಗ ಶರಾವತಿ ಬೋರ್ಡಿತ್ತು. ಅದರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಚಿವರು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಇನೊಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ. ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರಾಕ್‌ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್‌ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ವಾದ. ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ರೆಲಿಂಕ್‌ವಿಷ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೇಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿರಿ?

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—When the work was entrusted, he was in the Cabinet.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಜವಾಬ್ದಾರ.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—It was a joint responsibility. What was he doing?

Mr. SPEAKER.—I am allowing him to participate as a Member of the present Assembly.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—1962ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಇದಾಗಿದ್ದು, ನಾನು ಆಗ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದಾಗ ನಾನು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದ್ದರೆ ಶಾಸನಸಭಾ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಒಂದುವೇಳೆ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ್ದರೆ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ.

Mr. SPEAKER.—I won't permit that to be done on the floor of the House. Perhaps I was also in the Cabinet at that time.

Sri C. J. MUKANNAPPA.—Along with the Ex-Minister, you are also responsible for this.

Mr. SPEAKER.—That is the reason for my anxiety. He may ask which Minister does he want?

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಆಗಲೇ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಹಾಗೆ 1962 ನೆಯ ಇಸವಿಯನಂತರ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರಮೇಲೂ ತಪ್ಪು ಹೊರಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು.

Mr. SPEAKER.— It is not a question of individuals. The House is considering dispassionately a controversial or complicated question. Let us give our best attention to it. The Public thought to know it.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ವಾಟರ್ ಅಂಡ್ ಪವರ್ ಕಮಿಷನ್ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಡ್ಯಾಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಆ ತೀರ್ಮಾನವಾದಾಗ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಂದುವೇಳೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ? ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅಪ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದರು. ಅವನನ್ನು ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಹಕ್ಕನ್ನು ರಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಸ್ಪೆಷಲ್ಲೇನಿಯಸ್ಸಾಗಿ ಏಕೆ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ?

ಆಮೇಲೆ 19–5–62 ರಲ್ಲಿ ಶರಾವತಿ ಬೋರ್ಡ್ ಮೀಟಿಂಗ್ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 4–6–62 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು, ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಅದಾದಮೇಲೆ ಶರಾವತಿ ಬೋರ್ಡು ಆ ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಕನ್‌ಸಿಡರ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 19–5–62 ರಲ್ಲಿ ಆ ಬೋರ್ಡ್ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ? ಒಂದುವೇಳೆ ಸೇರದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಭೆ ಕರೆದು ಕೆಲವರಿಂದ ಬಂದ ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಬೋರ್ಡಿನ ಮುಂದೇಕೆ ಇಡಲಿಲ್ಲ? ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಬೋರ್ಡಿನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಏಕೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

35ನೆಯ ಪ್ಯಾರಾದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಟೆಂಡರುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಲೋಯೆಸ್ಟ್ ಟೆಂಡರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

> "Messrs. Hazarath & Co., Messrs. Shankarnaryan & Company and Sri M. S. Ramiah had not the necessary organisation and machinery or the finances required for completing the work."

ಆದರೆ 38ನೆಯ ಪ್ಯಾರಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರ ಇರುವ ಪ್ಯಾರಾಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪುನಃ ನೆಗೋಷಿಯೇಷ್‌ಮಾಡಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದಿದೆ. ಅದೇಕೆ ಎಂದು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇದೆಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲೆ ಈ 3 ಜನರಿಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೆಲಸ ಹಂಚಿದಮೇಲೆ ಡೌನ್‌ಸ್ಟ್ರೀಂ ಕೆಲಸವಿದೆ, ಅದು ತಾರಾಪುರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸ. ಈ ಕೆಲಸದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಚಾರವನ್ನೇಕೆ ಅರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಒಂದುವೇಳೆ ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಕೆಲಸ ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಗ್ರಿಮೆಂಟಿದೆ; ಇತರ ಯಾವ ಕಾನೂನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ರೆಲಿಂಕ್ವಿಷ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಪುನಃ ಅವನೊಂದಿಗೆ ನೆಗೋಷಿಯೇಷನ್ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೇ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

4-30 P.M.

Page 31, para 71 reads:

"An award was expected to be made by the arbittrators during December 1961 when, unfortunately, one of the arbitrators expired. Consequently, the proceedings were taken up denovo with another arbitrators appointed in place of the deceased one and the award was declared by the arbitrators on 7th February 1962. Government considered the whole matter and they were advised that legally there was no reasonable chance of getting the award successfully challenged in the Court of Law and that the award was, on the whole, fair and equitable. It was therefore accepted by Government..."

ಆದರೆ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಅವಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಮೊದಲು 18.9 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 13.9 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಯಿತೆಂದು ನನಗೆ ಸಮಾಚಾರಬಂದಿದೆ......

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಟರ್ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರೇಕೆ ಸತ್ತರು? ಅವರು ಸಾಯುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು, ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಾಕಿ ಉಳಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವರೆ?

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಎಷ್ಟು ಮೊಬಲಗನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟರೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು.

"they were advised that legally there was no reasonable chance of getting the award successfully challenged in the Court of Law."

ಹೀಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಯಾರು ಅಡ್ವೈಜ್ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದು ಒಂದು ಆರ್ಬಿಟ್ರಬಲ್ ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸತಕ್ಕಂಥ ವಿಚಾರವೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟಿನ ಷರತ್ತಿನ ಮೇರೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರಿಗೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅದರಬಗ್ಗೆ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಆ ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಡೌಟ್‌ಫುಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು......

Mr. SPEAKER.—As a very experienced advocate and senior member of the Bar, once he submits to arbitration, can he contend that there is no arbitrable matter?

Sri G. V. GOWDA.—The White Paper clearly says.....

Sri KADIDAL MANJAPPA.—That was the stand taken by the Government.

Sri G. V. GOWDA.—When once the contractor gives notice that his point was so and so and it should be arbitrated upon, necessarily, Government has to appoint. There is no other alternative.

Mr. SPEAKER.—If that is the construction, there is nothing to distinguish between an arbitrable and unarbitrable matter.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರನು ಆರ್ಬಿಟ್ರೇಷನ್ನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ್ದುದು ಕೇವಲ ಎರಡು ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಆರಾದವು; ಎಂದು ನಾನು ವರ್ತಮಾನ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—Unless he is satisfied not by mere gossip and *varthamana*. He must be very firm.

Sri S. M. KRISHNA (Maddur).—At this stage, I would like to draw the attention of the Hon'ble Speaker if the Hon'ble Member yields. Now, you were pleased to say that we must be quite firm in our representations and accusations. Now I would like to make an appeal. If the Government are willing to place all the agreements that they or their Chief Engineer have entered into with the various contractors, then, we would point our fingers to such and such clause and draw the attention of the House that certain things have happened. We say that only two points were to be arbitrated upon and that later on four points were added on for arbitration. We take the complete responsibility and say that four points were added on. Is it not for the Government to place that agreement before the House ?

Sri H. R. KESAVAMURTHY (Gandasi).—Cock-and bull story.

Mr. SPEAKER.—He need not say that Cock and bull story. What the Hon'ble Member Sri Krishna feels is that this agreement could have been and should have been placed on the Table of the House. I do not know whether there is a regular procedure that could be adopted. Sri Kadidal Manjappa suggested that at the time when the reference was made, there were only two points that were referred to arbitration. Later on four were added. He qualified by saying,—'I do not know, so goes the rumorer.' At that stage, I intervened and said that if it was only rumour, he should not bring it into discussion and I also said that if he was satisfied morally, he might put it in the argument.

Sri S. M. KRISHNA.—Sir, I appeal to you to call upon the Minister to place that agreement on the Table.

Mr. SPEAKER.—There is a procedure.

Sri S. M. KRISHNA.—The White Paper should have contained all the agreements.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಡೌನ್ ಸ್ಟ್ರೀಂ ರಾಕ್ ಫಿಲಿಂಗ್ ವರ್ಕನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರೇಟಿನ ಪ್ರಕಾರವೇ ಆ ತಾರಾಪೂರ್‌ಗೂ ಕೊಡಲಾಯಿತೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಲಾಯಿತೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

Sri G. V. GOWDA.—Sir, in the White Paper it is made clear on page 31. "Not satisfied with the decision of the Department, the contractor issued a notice of arbitration under clause 51 of the agreement with his letter, dated 13th December 1960, in which he referred to the following disputes for arbitration." If the Hon'ble Member feels that this information is not correct, he can challenge it.

Mr. SPEAKER.—Is it this arbitration that the Hon'ble Member has in his mind? On page 31 at the top, there are six points referred to in the notice. Anyhow, he has put it; let us see.

Sri KADIDAL MANJAPPA.—I would like to request the Minister to say whether there are two points in the beginning.

Mr. SPEAKER.—He says six. Is he prepared to challenge? It does not matter he may continue. We will see.

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಇನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರ. ಪುಟ 21ರ, 48ನೇ ಪ್ಯಾರಾದಲ್ಲಿ ಈ ಡೌನ್ ಸ್ಟ್ರೀಂ ರಾಕ್ ಫಿಲ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಯಾವ ರೇಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತೋ ಅದೇ ರೇಟಿಗೆ, ಆ ರೇಟಿನ ಪ್ರಕಾರವೇ ತಾರಾಪೂರ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿಯವರಿಗೂ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲು ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಕನ್‌ಸಲ್ಟ್ ಮಾಡಲಾಯಿತೇ ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲೆ ನಾನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಒಂದೆರಡು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 1956ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಸಹಾ ಹಿಂದೆ ಪಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಡಿ. ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನುಗು, ತುಂಗ ಮತ್ತು ಭದ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜಲಾಶಯಗಳ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಅಮಾನಿಮೇಲೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು 1956ರಿಂದೀಚೆಗೆ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿದೆ. ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದೊಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಿಂದೆ ದಿವಾನರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯವರೇ ಅನಾಮಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ನೇರವಾಗಿ ಕೂಲಿಯವರ ಮುಖಾಂತರ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಅನುಭವ ನೋಡಿದರೆ ಇಲಾಖೆಯವರು ನಡೆಸಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಶರಾವತಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಗಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನೇಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

Sri G. V. GOWDA.—Did you allow your colleague to his own way?

ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ.—ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನೇ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ನಾನು 1957ನೇ ಇಸವಿ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದೇನೂ ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಯವರೂ ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೀಸ್ ವರ್ಕರ್ಸ್‌ನಿಂದ ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೂಲಿಗಾರರು ಹೋಗಿ ಎರಡು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೋ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪೀಸ್ ವರ್ಕರ್ಸ್‌ಗೆ ಲಾಭ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುದಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಏನಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಲಾಭ ಸಿಗಬೇಕು. ಅವನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಸಬ್ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಲಾಭ ಸಿಗಬೇಕು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಪೀಸ್ ವರ್ಕರ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಲಾಭ ಸಿಗಬೇಕು, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೂಲಿಗಾರರಿಗೆ ಲಾಭ ಸಿಗಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅಂದರೆ 1951ಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೆಲಸ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವಂತೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದರೆ ವಾಸಿ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾದಂಥ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ಸ್ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೆಷನರಿಗಳು ಇಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೆಷನರಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ವಾನ್ಸಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ

(ಶ್ರೀ ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ)

ಅವರು ಒಂದು ವೇಳೆ ಆರೀತಿ ಕೊಟ್ಟಂಥ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಹಣವನ್ನು ಮೆಷನರಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾವೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಾವೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಮೂಲಕ ಈ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಮನಾಪಲಿಯಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇದು ಜಹಗೀರಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಅವರ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಡಿಕ್ಟೇಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ವಾಸಿ ಎಂದು ನಾನು ನಮ್ರವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಆದರೆ ಒಂದು ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಮಾಡುವಾಗ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೇಮಕಮಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಯಾರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರು ಒಂದೇ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೀ ಪೋಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಅಕ್ರಮ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಹೊರಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ಈ ವಿಚಾರವಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಆಗಿನ ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿದ್ದವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಕೋರ್ಟು ಆಗಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದ್ದಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ದೀಪ ಇಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರೇ ಹೊರ್ತು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ.

Sri V. S. PATIL (Belgaum City).—Sir, this matter of Sharavathi Project is hanging criticism for a long time. It appears that the development of Sharavathi Project was long before conceived, somewhere in 1905 and a part of it was taken up in 1939, *i.e.*, Mahatma Gandhi Hydro Electric Works and finished in 1952. Subsequent to that a bigger scheme was conceived and it was started in 1958 with the expectation that it could be finished within three years. These are the broad outlines published in the Sharavathi Hydro-Electric Project Souvenir in 1958 and the description given in the booklet as well as other information supplied by Government they had painted such beautiful picture of this big project. They have said that by the end of 1961-62 there will be no scarcity for power in the State and that they could even supply power outside, if required. For that reason it appears this big scheme was started. When it was started the original idea was to construct this project by the department as that was the practice in the State from the beginning. For that reason it appears huge amounts

were spent for getting some machineries, etc. But subsequently it appears the idea of constructing this project departmentally was given up and the system of contractors was introduced. Since then the troubles have started.

So long as the Government machinery was doing it, I think there was no hitch or trouble. The moment the contractors entered into the field, then it appears Sir, from the various tenders, various remarks passed in this white paper on the decisions and disputes that these contractors were vying with one another to earn bigger profits out of this work, and this is the only conclusion to which we can come while going through this white paper.

Sir, may I ask one pertinent question to the Government ? Before the actual work was started on this project, were there no detailed estimates and plans prepared and approved by the Government with the advice of experts in this country? That is the main question which I would ask, because we have seen that when this Linganamakki Dam was to be constructed, I think up to the 4th or 5th stage masonry dam was planned. But when the foundations were dug, it was found that the masonry dam was not tenable because there were no foundations, and then the idea struck that the masonry dam must be given up and the earthen dam is to be erected there. May I ask this Government before finalising the estimates whether they have tried or found out the foundations at the various places, examined the soil and ascertained whether there was foundation or not ? If there is no firm foundations, no masonry dam can be tenable. If they had ascertained this fact while preparing the estimates and plans, whether on the lines of this particular dam, there was firm foundation avilable or not, and if it is not ascertained, I should like to ask this Government why it was haphazardly done. Why estimates and plans were not fully prepared ? Why they were in a hurry to have this work executed without having a firm basis as to the estimates and plans ?

Sir, the other projects, the Mahatma Gandhi project took a period of 13 years to come into existence—from 1939 to 1952. It means that the persons who had executed it had taken great care to have all details examined which were required for that project. But in this case, it appears that after the Reorganisation of the State, some of the enthusiastic Ministers must have thought that they should get this big project completed within the period of this ministership. That was why the foundations were not ascertained before estimates were prepared and sanctioned. Who is responsible for this ? The person who is responsible for all the loss and chaos that is caused subsequently is the person who has prepared all the plans and estimates of this project Without finding out whether there is firm foundation or not, how could he recommend or how could he prepare plans and estimates for masonry dam ? That is the main point which must be enquired into when we are pressing for enquiry.

(SRI V. S. PATIL)

Secondly, Sir, the Government, according to the White Paper, rushed with the idea of constructing a masonry dam without ascertaining whether the foundation was tenable. After giving the contract to the contractors, it has been found that the earth that was available there was not of a sustaining character. That is another mistake that has been glaringly committed by this Government. The first mistake is defective planning. The second mistake is rushing into the work without ascertaining whether the material required is proper. After consultation with the experts at the various places, they have found that they must introduce some other material in that earthen dam, which has complicated the further construction of this dam. And as originally tenders had already been given to some contractors, they sat upon the chest of this Government to extract money. All this chaos was due to this undue haste and that is why I say that large sums of money have been wasted by this Government by constructing this particular project. That is the main reason why people are grumbling, why people are suspicious, why people are thinking that there must be something wrong in executing this project.

So, before the Government sanctioned tenders of these contractors to construct the earthen dam, the Government ought to have known by experience, by the opinion of experts, whether that material is suitable or not. Without ascertaining that, they have sanctioned the tenders. This is a glaring mistake committed by the Government and it has given a handle to these contractors to press for enhanced rates. Then rock-filling was absolutely not even considered at the point when tenders were accepted and orders for contract were given. And subsequently, when the experts told that the dam will not be tenable at all unless rock-fill is there, then that huge work was started. And instead of issuing tenders and giving it to some persons who were capable of doing it or doing it departmentally, Government went on canvassing the contractors to accept particular rates. This is all a shabby affair—the rates that have been quoted by the contractors, the rates offered by the Government after negotiations, the agreed rates—all this will show that there must be something wrong in the whole execution of this project. And that is the reason why this side and even some members of the Ruling Party are demanding a judical enquiry into this affair. Huge amounts have been wasted and it appears that there must be something wrong in the whole of the administration of the project. That is the reason why we are pressing for an enquiry in order to absolve those who are in charge at present. Why should the persons in charge at present take the blame for the omissions and commissions of their predecessors ? So, let everything be considered by a committee or Commission and what is correct should be made known to the people.

Even though at every stage we do not know what has happened. even from this white paper, there are so many things which are required to be explained by the Government and I will refer to some of them-

5-00 P.M.

Even though it is stated in the White Paper that the compaction work must be done by Government so that they can be sure that the earth has been packed together sufficiently to make the dam strong, subsequently this work was given to the contractors. When this is being done, again the idea came up that this work must be given to the same contractor who is to do the earth work. And practically they have agreed to give the rate that was demanded. This shows that there is something behind this affair. There are so many examples in this particular project that will create a suspicion in the minds of the public in regard to its execution. On page 22 there are some very striking features. I do not know whether the engineers understand what is meant by plans and estimates.

As regards para 50 on page 22 regarding the dyke on the Right Bank, when the original plan was prepared, why was the soil of this hilloc not examined ? Why was it not brought to the notice of the Government and included in the original estimates ? For the whole of this project, there is no proper estimate, no proper plan and no proper investigation. Government has rushed with the project and was caught in the trap by the contractors who squeezed out big sums from the Government. It is very difficult to say definitely whether A or B or C is a sharer in the spoils, but the people are suspecting that due to these lapses there must be something in it. Otherwise, no Government would have cared to pay these huge amounts to these big contractors. In the beginning Government found that the amounts claimed by the contractors were unreasonable but shortly thereafter they came round and say that they are reasonable and they have paid them. This is really absurd. Especially when the Congress Party is trying to purify its administration, it is high time that this Government appointed a commission to examine all these details to find out whether it is one Minister or two Ministers or somebody else that have caused the loss or had anything to do with this bungling and place their report before the people in order to remove from their minds any sort of suspicion they may have about the Government.

Regarding the target time, from the beginning they have started with the idea that it must be finished in 1961-62. Now they say that the project would be ready by 1964 or 1965. If they had taken proper steps to get everything reasonably required for the Construction of this project, all these mistakes would not have cropped up. There is a saying that haste is waste, and it is fully applicable to this project and I submit that Government must institute an enquiry in order to clarify all these points.

As regards the opinion expressed by Dr. K. L. Rao, the Union Minister for Power and Irrigation, nobody can agree with it because he has not thoroughly examined it. He simply came, saw the project for a few hours and made these remarks. I may inform the House that we had also gone there at the cost of Government. By simply seeing the

(SRI V. S. PATIL)

roject nothing can be found out. Even the engineers who had prepared he estimates and worked there for one or two or three years have ommitted blunders and Mr. Rao by merely seeing the project for an hour or two has expressed the opinion that the whole thing is correctly done. That is a foolish opinion. That mistake was also committed by Sri H. C. Dasappa.

Mr. SPEAKER.—I do not agree with the Hon'ble Member that it was foolish.

Sri V. S. PATIL.—That is my firm opinion.

Mr. SPEAKER.—It is not right to say in regard to a person who is not present in the House.

Sri V. S. PATIL.—Sir, I beg to differ from you because this is an expert opinion.

Mr. SPEAKER.—I object to the word "foolish".

Sri V. S. PATIL.—My suggestion is, he should not have given this opinion. These persons placed in high authority ought not to have expressed their opinion by merely seeing the project. Nobody can give any opinion by merely seeing the project that it is done according to the estimate and schedule.

Sri VEERENDRA PATIL.—How does the Hon'ble Member know that he only saw the project and not studied it ? He must know that Sri K. L. Rao is a Minister at the Centre and he is a responsible Minister and when he has given a statement, it must be taken as an authoritative statement.

Sri V. S. PATIL.—Sir, the Hon'ble Minister says that because this opinion is given by a high dignitory, It must be correct and it must be more valuable than what I say. I am speaking not as an expert and not after studying the whole project. I am speaking on the so called White Paper which is covered with black. I have criticised Sri Rao because the Treasury Benches want to rely or take shelter under these dignitories ; otherwise, I would not have touched that point at all.

Sir, the causes for the delay are given by this so called White Paper, namely, nature and emergency. They say : Because there are no rains, the food prices have risen and there is scarcity condition and therefore it is beyond their control. Similary, here they take sheler by saying that the soil was not favourable and also because of the emergency, the work is delayed. But, it is their inability and inefficiency and the undue haste committed by this Government that has caused the failure so far as this project is concerned. That is the sum and substance of this.

† Sri GANJI VEERAPPA.—Mr. Speaker, Sir, we are dealing with a very important matter, namely, the White Paper which was issued by Government in accordance with the desire of several Members of this Hon. House. Sir, the first thing that was forcibly urged by the opposition members was that there is lot of confusion about the execution of the work and lot of complaints with regard to the arbitration matter and the

manner in which payments were made and so on. Therefore, they say that Government should issue a White Paper and that has been done.

Sri S. M. KRISHNA.—We did not say it; at the very outset we demanded a judicial enquiry.

Sri GANJI VEERAPPA.—Sir, the memory is still green in our mind and to support it, there are the proceedings of the House. In fact, the whole matter started with the demand by the opposition Members for the issue of a White Paper so that the whole matter may be clarified. Many of the Members will agree with me that the Government have responded to the wishes of the Members of this House in placing a White Paper and placing the full details without hiding anything with regard to the claims by arbitration, why the claims had to be accepted, why huge moneys have been paid and all that. Now, the next demand is that a judicial enquiry must be instituted. I am not entering into that aspect of the matter.

Sir, the White Paper has all the facts and materials and over and above this, the Union Minister for Power and Irrigation has issued a statement. He is a man of high technical knowledge, a retired Chief Engineer. No less than a man like Sri K. L. Rao has issued a statement saying that the rates given to the contractors is reasonable, the quality of the work is really good and they have tried to keep up the time schedule. These things are before us and let us discuss it.

Sir, one of the criticisms made was with regard to the change of design at Linganamakki from masonry dam to earthen dam. This is purely a technical matter. The Civil Engineering Sub-Committee consisting of retired Chief Engineers, the Secretary to Government and experts is there. In spite of the fact that it was gone to the depth of 50 feet there was no proper rock foundation, they found that this was necessary. So, the changing of the design to earthen dam was inevitable. Hard facts are there and there is no use quarrelling on facts.
Sir, the Civil Engineering Sub-Committee took all the trouble and they said that the change of design is inevitable. In fact, they have not said anything adverse or doubted the matter.

(*Interruption*)

Let us face facts as they are. I am not giving any personal opinion. The fact is.........

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Let him analyse the case, we will be satisfied.

Sri GANJI VEERAPPA.—What is the inference to be drawn? The change was inevitable. I am not adding a word more than what the Civil Engineering Sub-Committee said. They have definitely said that the change of design on account of the following reasons has become inevitable. Then the question was that this masonary dam was entrusted to a particular contractor at particular rates. We cannot forget in this case that the root of this trouble unfortunately has been that an arbitration clause, clause 51, was introduced. I cannot question

(SRI GANJI VEERAPPA)

the bonafides of the Government. Perhaps, it may be with the best of intentions. Anyway, the root of this trouble has been the introduction of this arbitration clause in this case, and this arbitration clause has played great mischief. The arbitration clause was there and in the light of this clause and the other clauses, *viz.*, clauses 27 and 28 that were introduced in the agreement between the contractors and the Department, certain things became inevitable. We cannot forget these three clauses 51, 27 and 28 invest certain rights and privileges on both the parties to the agreement.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಲಾ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಒಪೀನಿಯನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ ?

Mr. SPEAKER.—The clause for arbitration happens to be not only in all big contracts, but even in small contracts. I have seen thousands of contracts like that. He may please go to Mangalore and find out.

Sri GANJI VEERAPPA.—Sir, in the face of clauses 27 and 28 of the Agreement, which my learned friend, Mr. G. V. Gowda referred to, the Department had no other option, but to negotiate with the contractors to undertake the earthen work also. If my friend Mr. C. J. Muckannappa reads these two clauses, he will see that there was an obligation on the part of the Department to entrust the work to the same contractor. I am sure, Mr. Kadidal Manjappa will agree with me that clauses 27 and 28 had an obligation on the part of the Department that in case of change of design or in case any connected work is to be entrusted, the right of the contractor who got the original work, to take that work also must be taken into consideration. So, the Government started the negotiation over the rates.

Sri S. M. KRISHNA.—What was the obligation on the part of the contractor ? You only speak of the obligation of the Government or the Chief Engineer. Why don't you refer to the obligation of the contrator ?

Sri GANJI VEERAPPA.—I am only concerned with what is contained in these two clauses. It is not for us to make any changes there. But, the clauses 27 and 28 did require the Department to entrust the work to the same contractor and to negotiate the rates.

Sri G. V. GOWDA.—Not to negotitate the rates, but to determine the rates.

Sri GANJI VEERAPPA.—When they begin to fix up or determine the rates as my friends want me to put it, the question was, what should be the agreed rates. The contractors never demanded higher rates and the Chief Engineer wanted a lower rate. But, on account of this, work was not held up.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Was it placed before the Hydro-Electric Construction Projects Board ? You have ignored the Board.

Sri GANJI VEERAPPA.—I am only thankful to the Government that all these things are in the White Paper.

(*Interruption*)

Mr. SPEAKER.—If there is too much of interruption, the debate becomes useless.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—We were not interfering till my friend got up. He says that the White Paper contains the whole thing. This matter was not placed before the Hydro Electric Construction Projects Board. What is the opinion of the Board with regard to this ?

Sri GANJI VEERAPPA.—May I submit that this matter was not only placed before one Committee, but also the Law Department, the Civil Engineering Sub-Committee and Hydro-Electric Construction Projects Board was consulted in this matter. This matter was considered by all these three bodies and their advice was that the same contractor should be entrusted legally with this work. With regard to the rates, this is a matter between the parties. Since there was no agreement with regard to the rates.........

(*Interruption*)

Mr. SPEAKER.—Interruptions of this type make the debate useless. If at every stage four members get up, it does not help. No more disturbances please.

Sri GANJI VEERAPPA.—The whole matter is, there was no agreement with regard to the rates at which the earth-work had to be entrusted. The departmental officers were deputed to Nagarjunasagar Dam to study the rates prevailing there for such works and their report was that Rs. 233 per 1000 c.ft. was the rate prevailing in the neighbourhood. The rate suggested in the beginning was slightly less *viz.*, Rs. 216 and odd. Later on the Contractors said that on account of the policy of the Government of India to levy certain cesses and taxes to on machinery when bought from outside, which has cost additional expenditure, they do not want to stick to the rates quoted earlier. So, they wanted a higher rate.

5-30 P.M.

It was open for them to have claimed any rate they liked and it was for the Government to accept it or not. When there was no agreement under clause 51......

Sri G. V. GOWDA.—When there was an agseement between the contractor and the department at Rs. 216, was it open to the contractor to claim later that he was entitled to......

Sri GANJI VEERAPPA.—Whether it was open or not, he had done it and the matter went up to the arbitrators. In fact, they have taken all possible steps to come to a reasonable settlement with regard to the rates. Ultimately when all negotiations and talks failed. the matter had to go to the arbitration and the arbitrators in their wisdom fixed up

(SRI GANJI VEERAPPA)

Rs. 245 as the rate. I am not here to say whether that rate is high or low. That was the decision of the arbitrators. Here the Department cannot come into criticism so far as the award passed by the arbitrators is concerned. So, there is no squandering of any money or doing of any unlawful act. According to the arbitration clause, things have been done and it was legally done and Government had no other option but to accept and pay compensation.

Then with regard to the Linganmakki Earthen Dam, it is rock filling work on the up-streem. Even here the same difficulty. Clauses 27 and 28 were there once again in operation. This had to be undertaken according to the advice of the Engineers. Government had no other option but to call for tenders. Tarpore and Company said that they were not willing to do this piece of work. Instead of criticising the Government, we have to congratulate them because there is a savings of Rs. 33 lakhs. The question raised by Sri Kadidal Mnajappa is with regard to rock filling work on the up stream; when the contractor said that he was not prepared to work and he wanted to relinquish himself, why did not the Government refer the matter to arbitration. The previous experience that the Government had was, they had referred the previous matter, namely earthen work to Linganmakki Dam and they had burnt their fingers by paying Rs. 245 when the prevailing rate elsewhere was 223 and the original offer of the contractor himself was 216. Government was wise in not having gone for arbitration; otherwise, they would have burnt their fingers and would have paid more. We cannot close our eyes with regard to the inevitable things that happened in this case as per rules. In fact, in the light of clauses 27 and 28 of this agreement, even for rock filling work, Government had no other option but to persuade the same contractor, to find out whether he was willing to work it. Tarapore and Company has quoted Rs. 150 whereas rate finally concluded by negotiation is Rs. 104. The rate quoted by the same contractor, namely Tarapore and Company was Rs. 150 with regard to the rock filling work. The rate quoted by Messrs. Ramaiah and Company was Rs. 40. Immediately he sent a telegram saying that 40 is wrong and that he is quoting 100.

SRI C. J. MUCKANNAPPA.—There is something somewhere. This is the way in which crticism has been levelled.

SRI GANJI VEERAPPA.—It is my duty to understand things properly and give my impressions to this house whether there is any suspicion in this transaction or everything was done in the interest of Government, which has resulted in a savings of 33 lakhs. No doubt Ramaiah quoted 40 rupees and immediately afterwards sent a telegram saying that it is Rs. 100. No engineer could believe that such a work could be done at Rs. 40. When he sent the telegram, he went back on his tender. It was not a legal tender and Government could not accept Rs. 100 because it was illegal.

SRI S. M. KRISHNA.—How did that tender become illegal?

Mr. SPEAKER.—The tender can be withdrawn before acceptance.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—It is after the tenders were opened that the telegram was sent.

Sri GANJI VEERAPPA.—When the tenders were opened and this rate was quoted, it was not open to the Government to compel him to accept Rs. 100. The tender was therefore rejected. The question was whether Government was right in negotiating the rates between the 7 contractors and arrive at a rate. As it appears from the record, Government have taken the rates of the lower 3 contractors because the matter could not be entrusted, according to the engineers, to any one contractor. There was time schedule of 150 days to be adhered to and within the time the work had to be completed. We cannot forget the background completely. Otherwise, it would have resulted in very great loss; ten or even hundred times greater loss. Government called 3 contractors who quoted lesser rates and negotiated the rates. They fixed Rs. 104. We have to see whether this rate is a fair rate or not. The departmental people have worked out data and according to them, the reasonable rate is Rs. 105.

Sri S. M. KRISHNA.—I would draw attention to page 41, appendix 3 of the annexure where it says: Remaiah's rates are Rs. 108.

Mr. SPEAKER.—We are talking about earth work.

Sri VEERENDRA PATIL.—Appendix 3 of page 42. In the note it is said that Sri M. S. Ramaiah subsequently communicated a rate of Rs. 100 per 100 cubic feet through a telegram after the tenders were opened.

Sri S. M. KRISHNA.—To that extent your white paper is a lie. It says that Ramaiah's rate was Rs. 40.

Sri VEERENDRA PATIL.—It is said here in appendix 3 page 42 (*d*), M. S. Ramaiah has quoted Rs. 40. There is an asterick mark and for that the explanation is that he had quoted Rs. 40 but subsequently he communicated a rate of Rs. 100. It is a fact.

Sri S. M. KRISHNA.—What do you say in appendix III.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—They could have ignored the telegram.

Sri VEERENDRA PATIL.—But you cannot say that it is a lie.

Sri S. M. KRISHNA.—To that extent, the white paper is a lie. To the extent that appendix 3 says that Ramaiah's quotation is Rs. 108 and not 40. The white paper is silent about it.

Mr. SPEAKER.—The Hon. Member seems to be quoting two figures wrongly.

Sri S. M. KRISHNA.—They are connected works. It is all rock-filling works. Ramaiah has quoted two rates and the white paper is quiet silent about it. Annexure III speaks of providing rockfill on the upstream portion of the earthern dam as per drawings..." etc. It shows a rate of Rs. 108. The items are the same. It cannot be said that the contractor has quoted inaccurate rates.

Mr. SPEAKER.—The point of the Hon. Minister was that everything was shown correctly and that there were no inaccuracies. Whether the Hon. Member accepts the first or the subsequent acts or not is a different matter The question raised is whether the white paper has said something false. The Minister says that what is stated is correct. First it was Rs. 108, then he said it was Rs. 40 and subsequently a telegram was sent of course, it is open to the Hon. Member to condemn the conduct of Government but what is stated in the white paper, according to the Minister, is correct.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ (ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ).—ಟೆಲಗ್ರಾಂ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಮೂಲಕ ಟೆಂಡರ್ಸ್ ಅಕ್ಸೆಪ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತೀರಾ? ಇದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೇ?

Mr. SPEAKER.—The Hon Member is talking somthing else. That is not what I spoke of. If the non. Member does not understand, let him not interfere. All that I said was that the Minister maintained that nothing wrong had been represented in appendix 3. In the appendix the first phase is shown as Rs. 108, all are agreed. The second phase is Rs. 10 which is mentioned and it has been subsequently sought to be corrected. Whether it is legally correct or not, I am not concerned with it. A letter or a telegram mentioning Rs. 100 was sent. So, the Minister maintains that Sri Krishna's argument that there is falsehood in appendix 3 is not correct. If Sri Krishna is going to Madras, Hon. Sri Gopal Gowda is going to Tumkur. Both are not on the same point.

Sri GANJI VEERAPPA—I am glad that things have been clarified....

(Several members protested)

Sri S. M. KRISHNA.—Why was the telegram accepted ?

Mr. SPEAKER.—The crucial point is acceptance. If there is no acceptance, it is open to the other parties to withdraw. Mere opening is for the purpose of seeing that there is fair play and that no contractor should feel that there is any under-hand dealing. But legal consequences arise only if a tender or tenders are accepted. A tender is only an offer. An offer can always be withdrawn before acceptance.

Sri GANJI VEERAPPA.—Certain facts are there before us. I did not say that a telegram was sent cancelling the offer. What the telegram said was that the previous offer was withdrawn and they want to quote Rs. 100. The Department in their discretion thought that it was a defective tender which should not be accepted and it was rejected. The alternative was to call for the remaining 3 tenderers leaving one other tenderer who had quoted very high rates. These contractors were not very big contractors and the Department thought that if it is given to one single contractor alone, he would not be able to complete the work in schedule time and so the Department decided that the work should be distributed among the 3 contractors and one-third of the work should be given to each of them. So the 3 contractors were entrusted with this work. The rate now agreed upon is Rs. 104. This was correct and in

the interest of the successful completion of the project work. The Department had before them 3 rates. One was the rate quoted by the original contractor Tarapore and Co. who had a right to do it, namely Rs. 150. The other rate was Rs. 104 agreed upon between the Government and the contractors and the third rate was the rate of Rs. 105 which was worked out by the Department themselves as a fair rate. So, the rate Rs..104 is really fair and less than even the data given by the departmental officers. So, in the interest of the State they arrived at a lesser rate than even the data given by the officers.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Why did you give to the same contractor ? Why should the Government give to the same contractor who had quoted Rs. 40 and subsequently sent a telegram quoting a higher rate and why did they further negotiate with him ? Does this not go to show that there is some fishy deal in this matter ?

Mr. SPEAKER.—The rate of Rs. 40 originally quoted might have been a patent error.

Sri G. V. GOWDA.—He had quoted this not only for one item, but several items.

Sri S. M. KRISHNA.—Can I pose one question to the Hon'ble member ? Taking for granted that a telegram was received from Messrs. Ramaiah and the authorities were convinced that it is an unworkable rate, all that you could have done was to reject that particular tender and then the next thing that they should have done was to look to the next lowest tenderer who had quoted a rate of Rs. 100, namely Sankaranarayan Construction Co., both for the first phase and the second phase. Now what has he to say on this ?

Sri GANJI VEERAPPA.—It was clear that no single contractor out of the 3 contractors called for negotiation, would be able to complete the work in schedule time by himself if the entire work was given to him. It is also quite possible that if the whole work is given to one person he may be able to do it at Rs. 100, but the work would not be completed in schedule time. If a contractor were to do only one-third of the work, naturally the rate would be a little more than the rate at which he would have done the whole work if entrusted to him alone.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—That was the trick of the trade. That is why he originally quoted Rs. 40 and subsequently sent a telegram and then entered into negotiation and entered Vidhana Soudha through the backdoor.

Sri GANJI VEERAPPA.—I have already said that if this entire work was given to one single contractor, the work would not have been completed in schedule time and so it was given to 3 contractors at a rate agreed to by negotiation which is fair and reasonable. If we calculate from all these rates, then the savings to Government was to the tune of Rs. 33 lakhs. Instead of congratulating the Government for this work of saving a sum of Rs. 33 lakhs, members seem to criticise the action of the Department saying that there is somthing fishy in this deal of negotiating

(Sri Ganji Veerappa)

the rate and giving the work to 3 contractors at a fair and proper rate which has resulted in a huge saving to Government. I humbly submit that so far as this matter is concerned, the criticism of the Hon'ble members is very uncharitable. On the contrary, I think this is a matter for which we must congratulate the Government for effecting such huge savings.

The next question is about the awards and the 4 arbitrations. The fact is that under clause 7 of the agreement, when there is a dispute, arbitration is inevitable, may be at the instance of the contractor or at the instance of the Government. In this case there are 4 references to arbitration. I was surprised to hear my friend Sri G. V. Gowda saying that in the case of one award where the Government challenged it, the arbitrators were correct in giving that particular award and Government should not have challenged it, and in the other case where the Government did not challenge the award, he found fault with the Government for accepting it and said that they should have challenged it.

Mr. SPEAKER.—The Hon'ble member can resume tomorrow.

The House will now adjourn and meet again tomorrow at 8-30 A.M. and there will be no question hour.

The House adjourned at Six of the Clock to meet again at Thirty-Minutes Past Eight of the Clock on Wednesday, the 15th July 1964.

WD 3349—GPB—900—11-11-1964